

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Betyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilatkozás és egyéb felszólítások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos posztos ter-
fogata 12 fillér
Béizeti minden beiktatás
után 60 fillér

Nyilatkozat:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Harcz a szoborért.

A ki a megyebeli viszonyokat azok fejlődését teljesen ismeri, nem fogja eltagadni, hogy a megyebeli vidékek között tényleg oly ellentétek állanak fenn, melyek minden alkalommal egy-egy éles összeesapásban nyilvánulnak. — Tévedes azt hinni, hogy ez ellentétek kizárólag Rimaszombat ellen irányulnak, vagy hogy ez azóta van meg, mióta a megye székhelyévé szavaztatott fel. Ezek az ellentétek meg voltak régen, már évtizedekkel ezelőtt is, s meg van például bizonyos helyeken Jolsva ellen, Nagyrőcze, Dobsina s Rozsnyó ellen is; azonban be kell ismernünk, hogy annyi erővel, jóformán fanatikus módon egyetlen városunk ellenében sem tör elő mint épen Rimaszombat ellen.

Sokszor szólaltunk fel ezen ellentétek megszüntetése érdekében; legutóbb őszinte örömet éreztünk, mikor a főispán pobárköszöntőjében azt kívánta, hogy ez ellentétek elsimuljanak és megszűnjenek, s hisszük is, hogy az ő jóakarátán nem fog mulni a dolog.

De az magában véve nem elég. Magának a társadalomnak erkölcsi emelkedése szükséges ahhoz, hogy a kebelében fennálló természetellenes kontroversziák megszűnjenek. Az kell, hogy az apró-cseprő hiúságok iránt elnézők legyünk, a közügyek tekintetében pedig sohasem az egyének, hanem mindig igazán a közügynek érdekeit tartjuk szem előtt.

Lehetetlen elmennünk egy szó nélkül a mellett az esemény mellett, mely legutóbb is igen élénk világitásban tárta eléünk azt a példátlan jóakaratot, mellyel némely urak viseltetnek Rimaszombat városára iránt. A dolog állítólag úgy történt, hogy Gömör-megye közgyűlése a hazánk ezredéves fennállásának megünneplésére szánt örömeiben a többi alkotások között 5000 forintot megszavazott a Tompa Mihály Rimaszombatban felállítandó szobrára. A kerek világon mindenütt természetesen találják, hogy ennek a tisztán magyar, sőt majdnem azt mondhatni, hogy gömöri költőnek szülővárosában emelnek szobrot, s ha bármi okból nem itt emeltetnék meg éreztetné, mindenki jogosan elcsodálkoznék rajta. Ezen kívül már az eddigi társadalmi mozgalom összes eredménye — valami harmadfélezer forint — egyenesen azon a czímen gyűjtetett össze, hogy a költő szobra Rimaszombatban fog felállítani. — S azután most, mikor már a régi, kedvencz idea oly közel jut a megvalósuláshoz, feláll egy férfiú, s egyenesen azt mondja, hogy a közgyűlési jegyzőkönyv erre vonatkozó pontja téves, mert azt a közgyűlés nem mondta ki, hogy Rimaszombatban felállítandó szoborra szavazza meg az ötezer forintot. Pedig kimondta, úgy szavazta meg; a kik ott voltak, emlékeznek rá nagyon jól.

De még ha nem is mondta volna ki, akkor sem kellene ebbe belebotlani. Olyan magától értetődő dolog az, a mit mondani sem kell, s a mi ellen szót emelni vagy partikularis féltékenykedésből, a mi igen kiesinyes érzélem, vagy hátrazott roszakaratból — a mi épen nem dicséretes — lehet csak.

Mi mindakettőn felül állunk. Azon hivatásban, melylyel a közügyekben felmerülő kérdésekhez hozzászólunk, nincsen helye sem a helyi versengésnek, mert hiszen munkásságunk az egész megyét felöleli, sem pedig a roszakaratnak, a melytől mindig szabadulni igyekeztünk, keresve, kutatva az igazságot, hogy összeegyeztessük a méltányossággal.

A Tompa Mihály szobrára azonban egyedül Rimaszombat az illetékes. Ezt már elvitatni nem lehet. És az a férfiú, a ki annyi hévvel harcol minden ellen, a mi Rimaszombatnak érdeke, a kinek ebbeli érzelmei maholnap közmondásossá alakulnak, tulajdonképen mikor a szobornak Rimaszombatban leendő felállítása ellen küzd, akkor nem oda üt, ahová néz, mert nem Rimaszombatnak árt vele, hanem a szobor ügyének.

Nem tudjuk, mennyire kívánja ő a szobor létesülését, azonban ez a szobor előbb-utóbb meglesz, az ő példátlan nagy jóakarátának daczára is. Hanem annyit mindenesetre meg lehetne várni mindazoktól, a kik a közügyek intézésében részt vesznek, hogy azok megítélésében magán rokonvagy ellenszenv által vezéreltetni magokat ne engedjék. Salus rei publicae suprema lex esto.

s azt hiszem, a király fiával sem bántak úgy, mint velem. Néha még Budára is átmentem törökszilváért. Egyszer aztán meguntam a sok édességet. Nem kellett se cukor, se piskóta. Pista bácsi sok krajezárt adott akkor, csak hogy vegyek valamit. Zsebre tettem a krajezárokat, és kijelentettem, hogy se menni, se venni, sem enni nincs kedvem. Akkor az ölébe vett, és a köpenyegével betakarta néha a fejemet. Ilyenkor mindig czuppantott. Szerettem volna látni, hogyan czuppant a szájával, de nem mutatta meg egyszer sem. Nevettek, hogy olyan kíváncsi vagyok. Mari néni olyan piros volt, mint a cseresnye. Egyszer pedig azt mondták, hogy madár jön ki a kályhalyukból; csak lessem és fogjam meg. Egész délután ott ültem a kályhalyuk előtt. De a madár nem mert előjönni, mert ők a másik szobában mindig suttoztak és czuppantottak.

A Mari néni mamája ilyenkor sohasem volt otthon. A misékre járt és a litániákra. Egyszer korábban jött haza, mint vártuk. Pista bácsit ez meglepte. A nénit is. Engem nem lepett meg. — Mit keres itt? — kérdezte a néni. Aztán azt mondta: — Takarodjék! Rettenetes pillanat volt! Kérdeztem aztán Mari nénit, hogy miért kellett elmennie Pista bácsinak? — Mert nincs pénze! — felelte busan Mari néni. — Nincs pénze? — szóltam elesodálkozva, — már hogyne volna pénze. Mindig tele van a zsebe pénzzel. Egy délután Mari néni elment Pista bácsival sétálni. Nekem átadtak egy levelet. Azt mondta Mari néni: — Vigyázz a levélre és add oda a mamának. Egész estig mindig ott álltam a levél mellett. Kutya

levél! — szóltam megfenyegetve, — innen ugyan el nem szokól.

Este haza jött a Mari néni mamája. Elolvasta a levelet és felkiáltott: — Jaj! jaj! jaj! Azzal belevágódott a fotelbe.

Mondom neki: — Miért sir néni? Azt mondja: — A gazember! A gazember! — Ki az, néni? — A Pista, az a te kedves Pista bácsid.

— Már az nem igaz — feleltem bátran, — a Pista bácsi jó ember, mert nekem sok cukrot vesz. Erre ő tovább sirt, és azt felelte, hogy csacsi vagyok. Sok-sok idő telt el. A fák sárga ruhába öltöztek, de nagyon hideg lett, hát hamar levetették a hóbundát meg fehér boákat vettek magukra.

A mint az iskolába mentem, Mari nénival találkoztam. Hogy összerobbentünk! Hogy örültünk egymásnak! Százszor is megesókol, aztán felültetett a lövonatúra; aztán elvitt messze, messze, egy kis házba. Ott találtam a Pista bácsit is, meg egy kis Jósikát.

— Látod, szólott Mari néni, ezt a golya hozta. — Neked hozta? — Nekem ám.

— Mond meg neki, hogy hozzon nekem is. Szerettem volna egy ilyen kis Jósikát. Bolondos vig ficzko volt. Mindig nevetett és keze lába járt mint a motóla. Fogni is tudott ám a lábával!

Azután azt kérdezték tőlem, mit csinál a mama? Megmondtam, hogy reggel kávét főz, délben pedig levest. Tegnap cukros kását ettünk.

— Szokott-e sirni? — Nem. Mikor ráér, csak akkor sir.

— Emleget-e minket?

T A R C Z A.

Mari néni meg Pista bácsi.

(Egy hétéves fia novellája.)

Irta: GÁRDONYI GÉZA.

Mari néni szoknyában járt és kisasszony volt az emeleten.

Pista bácsi ifiúr volt és szivart szivarozott. Ez a Pista bácsi minden nap föl járt az emeletre hozzánk, hogy megmondja, milyen az idő.

— Ma szép idő van, — szóltott. A mire Mari néni így felelt: — Az ám.

Vagy azt mondta: — Az idő borult. A mire Mari néni az felelte: — Lehet, hogy még ma kitisztul.

Azután virágot tűzött a Pista bácsi nyaka mellé a kabátba.

Jó bácsi volt ám ez. Valahányszor odaültem hozzájuk, mindig adott egy krajezárt, hogy menjek el a boltba és vegyek cukrot; de azt is megmondta, hogy ne itt a szomszédban vegyek, hanem a másik boltosnál, a melyik messzebb van, mivelhogy az jobbat árul; és azt is mondta, hogy ne siessek, mert eltöröm a lépcsőn a lábamat.

Bizony nem fogadtam szót. Ki is járna lassan, mikor cukorért megy. A lábamat pedig nem szoktam eltörni.

Mikor visszaérkeztem, újra Mari néni mellé ültem, és szopogattam a cukrot.

Pista bácsi megsimogatta a fejemet és megint adott egy krajezárt, hogy vegyek piskótát, és hogy jó messze menjek, lassan, mert a ki siet, abból nem lesz okos ember.

Igy ajándékozott meg négyszer-ötször is egy délután

Egy érdekes beszéd.

F. hó 4-én Rimaszombatban tartatott meg a gömör-megyei kath. tanító-egylet rendes közgyűlése, melyről annak idején lapunkban be is számoltunk. Megemlékeztünk akkor arról is, hogy a közgyűlés megnyitáskor Marzós Géza kanonok egy igen tartalmas, szép beszédet mondott, melyben alaposan körvonalozta a katolikus egyház álláspontját, s kifejtette felfogását azokban a nagy horderejű kérdésekben, melyek újabb időben „egyházpolitikai törvényjavaslatok“ néven országszerte annyi sok izgalmat és még több félreértést szültek.

Bár a kanonok ur felfogásában mi — mint a liberális sajtó osztályosai — egyáltalán nem osztozunk, be kell ismernünk, hogy tartalmas, szép beszédében sok olyan van, a mi a népnevelés napszámóinak, a tanító-ságnak figyelmébe tüdősen ajánlható. S miután e beszéd épen megyénk székhelyén hangzott el, óhajtottuk azt az utókor számára megörökíteni, s bár néhány hét telt el azóta, mely idő alatt lapunk teréből lehetetlen volt számára helyet szorítanunk, megvagyunk győződve róla, hogy a tanulságos beszéd értékéből, az aktualitást leszámítva, ez a kis késelem semmit sem von le.

Íme a beszéd egész terjedelmében:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Üdvözlöm a tisztelt tanító urakat mai nagy gyűlés alkalmából. Annak nevében, akitől jó a tudomány, bölcsesség, igazság, béke, szeretet s erősség lelke; melyre ha mindig, ez idő szerint van különösen is nagy szükségünk midőn egyházunk s vele kath. népnevelésünk ügye is annyi oldalról s oly nagy mérvben van veszélyeztetve.

Nem ismeretlen u. i. a t. tanító urak előtt sem ama nagy arányú s tervszerű törekvés, mely ma már az elemi oktatást is az egyház köréből teljesen kiszakítani, keresztény jellegétől megfosztani s azt egészen a világ- s állami hatalom tetszése szerinti rendelkezése s rideg önkénye alá akarja rendelni, egy szóval államosítani.

Miért is állásomból kifolyó szent kötelességet vélek teljesíteni, ha eme áldatlan, közvetlen a vallás-erkölcsös oktatást, végkibátásában azonban magát a családi s társadalmi élet létalapját veszélyeztető irányzattal szemben az egyház elvét s álláspontját, illetve a vallásos jellegű iskolák hasznát, szükségességét s jogosultságát néhány rövid vonásban feltüntetni megkísérlelem, számítva a t. tanító urak szíves türelmére s figyelmére.

Az iskola az egyház szülőltje, sőt maga az egyház is nem egyéb, mint egy nagy, Istentől rendelt nemcsak üdv-, hanem tanítvány is. Isteni alapítója személyesen is mint tanító s valóságos népnevelő lépett fel, körébe gyűjtve még a gyermekeket is. Apostolainak szintén meg-

parancsolá, hogy: elmenvén az egész világra tanítsanak minden nemzeteket.

Az egyház azért az iskolák alapítását és szaporítását mindig legfőbb gondjai közé számította. Attól veszik azok jobbra erdetüket, annak kebelén fejlődtek ki s virágoztak fel.

Mindjárt az egyház kezdetén magok a püspökök és papok voltak a gyermekek oktatói, lakaik pedig megannyi iskolák.

A 2-ik s 3-ik században már számos jeles iskolákra találunk az egyházban, melyek között az alexandriai csakhamar világhírré is emelkedett.

A római birodalom elenyésztése után a nagy népvándorlás idejében is az egyház volt a tudományok és iskoláknak megszólaló egyedüli menhelye.

Ujabb korban pedig, ki a megmondhatója, mily nagy s üdvös szolgálatokat tettek s tesznek most is a nevelésügynek a loyolai sz. Ignác, kalazanczi József és paulai sz. Vince által létesített s ma már az egész világon elterjedt tan- s nevelőintézetek?

Es szeretett hazánkban is a legtöbb iskola s nevelde nemde az egyház s klerusnak köszöni a maga eredetét s fennállását.

Valóban hol állanánk még tudományok s iskolák dolgában is, ha az egyház, főleg a középkor folytonos fegyver villongásai közt védő s ápoló karjai közé nem fogadja azokat.

Helyesen jegyzi meg Herder: hogy a valódi tudományosságot tekintve, jelen korunk csak a morzsákokon rágódik, melyeket a szerzetesek elhullajtottak századaikban. Es Gibbon is megvallja: hogy a benedekiek egyetlen kolostora többet tett a tudományokra nézve, mint Britannia mindkét egyeteme.

Az iskolát tehát az egyházhoz nemcsak isteni rendeltetés, hanem történelmi jog is fűzi. Méltán s jogosan igényli azért az egyház azokra a maga befolyása.

De hát azt mondják erre az államosítás mérsékeltebb hívei — mert a tulzók a feszülettel már az Istent is ki akarják küszöbölni az iskolából — megmarad a vallásoktatás. De nem marad ám a *vallásos oktatás*.

A vallás nem csupán elméleti tudomány, melyet néhány órai előadásban elég volna a tanítványokkal megérteni, szükséges, hogy az egész iskolai oktatást a vallás szelleme lengje át.

A hetenkinti két órai hitoktatás — mondja Carl — kevés is, sok is. Az elméleti igazságok beemlézésére sok, a hitélet gyakorlati fejlesztésére kevés.

Az egy szükséges ok — mond Guizot egykori közoktatási miniszter Franciaországban — hogy az iskola légköre legyen vallásos és erkölcsös; de ha az egész oktatást a vallásos-erkölcsös szellem át nem lengi, ama cél nem lehet elérni.

Igen, mit lehet elérni heti két órai hitoktatással, ha a tanító s tanítványok vallástalanok? Legfőleg azt, hogy mint egy franciaországi esküdtszék enyhítő körülménynek vette egy fiatal gonosztevőnél azt, hogy állami iskolába járt, hol nem tanítják a vallás-erkölcsöt vagy legalább nem úgy, amint kellene.

A tapasztalat is igazolja, hogy a vallástalan tanító egy óra alatt lerombolja azt, amit a hitoktató hosszabb időn át nagy fáradsággal épített.

Az egyháznak isteni küldetésből folyólag jogigénye örködni s gondoskodni, hogy az összes oktatás a maga egészében hitkeresős szellemben történjen.

Az iskolás gyermekek az egyháznak ép úgy hívei, mint a felnőttek. Azokat is ép úgy kell, sőt még inkább óvni a hit s erkölcsi veszedelmektől, melyek őket a többi tantárgyak tanításánál érhetik.

Azonban eme legszentebb feladata meghiusul, ha a vallástalan s egyéb tantárgyak közt nincs kellő összhang; mely nélkül még a józan pedagógiai elvek szerint sem lehet képezni szilárd, önálló jellemeket.

Amde hogyan teljesítse az egyház eme kötelemét, ha felügyeleti s vezérleti joga az egész tanítás fölött elvétetik?

Már pedig az államosítás célja ép az, hogy az iskola az egyház minden befolyása s vezetése alól kivéssék, és a vallásoktatás az iskolából egészen kizárassék, vagy legfőleg, mint nem kötelező tantárgy megtűressék.

Ha az oktatás s nevelés nem a vallásra, mint az erényesség életforrására van fektetve, a társadalomnak sem fog sok hasznos s tevékeny tagokat adni. A polgári

Hogyne. Azt mondja: Szegény Mari, elsőkötette a gazember! Es ott imádkozik a Mari néni arcképe előtt.

Telérakták a zsebemet süteménnyel. Az egyik zsebembe beletették a Jóska arcképét és felírták rá: „A nagymana unokája.” Azzal felültettek a lövönatura és hazaküldtek.

Már akkor az egész ház keresett.

— Hát nem esett a Dunába? — kérdezte tőlem a házmester.

Ennek a házmesternek mindig ilyen ostoba gondolatjai vannak.

De a néni is azt kérdezte tőlem. Pedig a néni okos asszony.

— Hogy estem volna a Dunába. — feleltem, hiszen a Mari néninél voltam.

Erre a néni elkapta a kezemet és olyan sebesen ragadott fel a lépcsőn, hogy majd felbuktam.

— Hol voltál? — kérdezte, mikor magunkra maradtunk, de olyan hangon, hogy ijedtemben alig tudtam lélekzetet venni.

— Mari néninél, — feleltem remegve.

— Hol lakik?

— A Pista bácsinál.

— Hát az hol lakik?

— Az Atilla-utcán.

— Mit láttál náluk?

— Egy Jóska-t.

— Micsoda Jóska-t?

— Olyan kiesit.

— Milyen kiesit?

— Csak akkora, mint a károm; pólyában lakik, mindig nevet, és égnek tartja a lábát. Itt az arcképe is. A néni elkapta az arcképet. Az ablakhoz ment. Sirt. Aztán meg nevetett. Mikor sirt, a fejét esóváta; mikor pedig nevetett, az arcképet nézte.

Mert nem is lehetett azt a Jóska-t nevetés nélkül nézni, olyan bolondos, vig ficzko!

törvények iránti engedelmességgnek, a haza jóléte s boldogságának a vallás s a vallásos nevelés az alapja.

Azért már a hajlan világ nagyhírű népe, az athenoi, ifjait az agrauli templomban ünneplés esküvel kötelezte, hogy hazájuk vallásáért, mely egy annak boldogságával, véglegleg harezolni fognak.

Boldog családi kört is csak a vallásos érzelmeken nyugvó nevelés teremthet. Amely családban az Istenről keveset beszélnek, ott a családi valódi boldogságból is minél kevesebbet élveznek.

A vallásos nevelés az ifjunak szárnyakat ad, mely őt az eszményi tökély, az ég felé emeli.

A vallástalan család engedetlen, és csak bajt s kárt okoz urának vagy gazdasszonyának.

A vallástalan szülő valóságos átka, megrontója családjának.

Egy vallástalan tanító egy egész községnek szerencsétlensége, megmetyélezője.

Szépén mondja szalézi sz. Ferenc: „Az ember izgatott lelke hasonló a nagy tengerre vetett s vihartól hánytatott hajóhoz. E hajónak védelmére csak egy kormánylapátja van — a religio. Es e kis lapátot, mely oly kevés helyet foglal a hajóban, melyre mégis halhatatlan kincsek vannak bízva, akarjátok a tengerbe dobni? A religiót az iskolától ép akkor elszakítani, midőn az embert leghatalmasabb ingerek ragadják el az erkölcsi befolyások elől, esztelenséggel határos. Es nem reszket-e kezetek, midőn végső esapist intéztek az utolsó gyökérre, mely által a fa még egy kevés nedvet szívott magába?”

A terhek számosak iszonyuak, melyek a nép vállaira nehezednek, s mégis a religio szegény kis terhecskét, melynek az egész életre kell szolgálnia, akarjátok elvenni elragadni?

Hogy mire vezet a vallásos oktatást nélkülöző nevelés, arról egy, nagy francia forradalom idejében beadott közoktatási jelentés is nagyon érthetően tanuskodik. „Ideje — így szól a jelentés, — hogy ez elméletek elnémuljanak a tényekkel szemben. Nincs oktatás nevelés nélkül, nincs nevelés-vallás s morál nélkül. A tanárok pusztában kiállottak, mert *eszélytelenül* hirdették, hogy az iskolában a vallásról szólni sem szabad. Tíz év óta az oktatás semmis. A gyermekek az Istenről minden fogalmat nélkülöznek, nincs ismeretük az igazról s hamisról; azért az erkölcsök durvák s barbárok, a nép elvadult. Ha összehasonlítjuk az oktatást ahhoz képest amint lennie kellene, csak felsőlajtnak azon sors miatt, mely a jelen s jövő nemzedéket fenyegeti.”

Az iskola tehát egymagában az emberiséget nem boldogítja, csak viszonyban az egyházzal.

Ép azon országokban, melyeken az iskolát kivették az egyház kezéből, dul mindjobban a vésteljes munkás mozgalom, szaporodnak a vértlátító anarchikus merényletek; azokban prosperál leginkább a mai társadalom kettős átka s szocializmus és pauperizmus; valósulván így tényleg Dupanlaup Orlean volt nagy emlékü püspökének ama mondása: „hogy keresztény oktatás s morál nélkül tíz év alatt a tanult munkások elégedetlenek, a tudatlanok pedig koldusok lesznek.”

A tanodát tehát az egyháztól elválasztani, abból a vallás befolyását kizárni akarni, annyit, mint a morálitásnak, a társadalmi jólét biztonságának talapatát aláadni.

Nem is tesznek azért valami nagy szolgálatot az emberiségnek, kik az iskolák államosításáért annyira rajongnak. Sőt aki a világtörténelmet s a praktikus életet csak némileg is tanulmányozta, az a tulhajtott állami omnipotenciának és centralizációnak a tanügy terén is ellene és a tanszabadság mellett fog küzdeni.

Athen szabadon nevelte polgárait, s ime! Athennek emléket máig is esodáljuk; Spártáé pedig, mely még a testi nevelést is egészen koncentráta, nyom nélkül enyészett el.

„Ha a kormány — mondja Chaptal — korlátlan ura az oktatásnak, azt előbb-utóbb becsúszásnak szeszélye szerint kizsákmányolhatja. Ezen emeltyű hatalmasabb, mint bármely más, s kezében a szolgaságnak első eszközévé válhatik.”

De az iskolák államosítása megszünteti a szabad versenyt s a tanügy iránti érdekeltséget is, ami pedig életető eleme a tanügynek.

Ha az egyháznak, felekezeteknek, községeknek s maga a társadalomnak jogos s méltányos befolyása s hatásköre kizáratik a saját maga alapította s fentartotta iskolákra nézve, lesz-e kedvök azoknak a tanügyre áldozni, azért lelkesedni? És a szülőket is ki kényszerítheti okosan s jogosan, hogy gyermekeiket oly tanintézetbe küldjék, hol gyermekeik szívet meg is mételeyezhetik. Innét a katolikusok nagy küzdelme a hitvallásos iskolák iránt Német-, Francia-, Olaszország s a szomszédos Ausztriában is.

Az állam egyedül, az egyház, a szülők s a társadalom segítségével nélkül e téren is alig ha fog boldogulni.

Vannak azért államférfiak, kik az államnak nevelei képességét, jogát kétségbe vonják, s a hitfelekezet nélküli iskolákat, mint nevelő intézeteket képtelenségnek tartják.

Az államnak joga van felügyelni az iskolákra, sőt meghatározni azt is, mit, mennyit s hogyan tanítsanak az egyes világi tantárgyakból; de nem azt, hol? nem mondhatja ki, csak itt kell megszerezned ezen ismereteket s nem másutt.

Joga továbbá, sőt kötelessége is az államnak a nemzeti szellemet s hazafias érületet már a népiskolában is ápolni, fejleszteni; de nincs joga s oka azokból a vallásos szellemi oktatást kiküszöbölni: mert a vallásosság s hazafiság együtt s egy helyen szépen megférnek, és eskis ugy s az esetben felel meg az iskola a maga hivatásának, ha azt e két irányadó elv: vallásosság és hazafiság vezérli.

Nem is az ismeretek színvonalának alább szállítását, nem az értelmi képzés kicsinyítését jelenti a katolikus jelleg, hanem a vallásos érületnek, az erkölcsi jámborságnak kellő méltánylását s tiszteletben tartását. A kath. egyház soha sem volt ellensége a józan haladásnak, sőt gyakran ő ment s megy elől az újítások mezején. Örül, ha ismeretekben s tudományokban minél ügyesebb s gazdagabb nemzedék váltja fel egymást; csak legyen az aztán vallásos és erényes is. A vallás a műveltség elemei közül sokat pótolhat, végzetes következmények nélkül; de a vallást nem pótolhatja semmi, mondja Meszlényi püspök.

Az egyoldalúság sehohsem boszulja meg magát jobban, mint a tan- s nevelés terén. Az oktatást s nevelést csak akkor nevezhetjük helyesnek, midőn az értelemmel együtt a szív is kiképezeték úgy, hogy az értelem az

anyagi világ viszonyait tisztán átlássa, az érzés pedig az erkölcsi világ törvényei szerint éljen s uralkodjék.

Az objektív tudomány nem ellenkezhetik a kinyilatkoztatott vallással; az értelem s érzelem egy Teremtőtől származik. „Fons sapientiae et religionis Deus est, a quo hi duo rivi si aberaverunt, arescant necesse est, quem hi nesciunt, nec sapientes esse possunt, nec religiosi.” Vagyis: „A bölcsesség s hitnek Isten a forrása, melytől ha elszakadnak, azok szükségkép kiapadnak; s akik ezt be nem látják, sem bölcsesek, sem vallásosak nem lehetnek” mondja Cicero.

De ép azért nem lehet semmikép helyeselni a most divó felszeg s egyoldalú tanrendszert, mely a gyermekeknek csak esztét tömi tul, és szívet üresen hagyja, a fő figyelmet a tudásra, nem a keresztény elveken alapuló érület s jellem szilárdaságra fekteti; miért is a mai ifjuság nem képes az élet nehézségeivel megküzdeni, amiről a mind gyakoribb öngyilkosság a már iskolás gyermekeknél és zsenge ifjuságnál is oly szomoroman tanuskodik.

Említem-e még, hogy az egyház által alapított s fentartott iskolák ellállósítása a tulajdonjog szentségét is sérti.

Az iskola azé, a ki alapította, legyen az akár egyes, akár felekezet, akár társulat. Attól jogosan egyet sem lehet megfosztani. A mi pedig nem jogos, azt az állam s az általa alkotott törvény sem teheti jogossá.

Csudálhatjuk-e tehát mindezek után, ha az egyház, melyhez az iskolát isteni rendeltetés, történelem és tulajdonjog fűzi, az államosítási törekvések ellen küzd, s a hol az iskolák az egyház befolyása alól már elvonattak a legnagyobb erőfeszítéssel szabad kath. iskolákat alapít, kijelentvén egyszersmind, hogy oly szülők, a kik gyermekeiket ily állami iskolákba járatják, a midőn azokat otthon taníttathatnák, akár pedig a helyben levő kath. iskolába küldhetnék, mint súlyos bűn állapotában levők a gyóntatószékben fel nem oldozhatók.

Ha pedig mégis itt-ott kivételesen nagy okból kényszerítő körülmények fennforgása mellett iskoláját az államnak átengedi, azt csak ideiglenesen s felmondásra teszi, még t. i. a kényszer körülmények fennforognak; továbbá a kath. vallásoktatás fenntartásával s azon tényleges biztosíték mellett, hogy az összes oktatás a kath. vallás elveinek meg fog felelni.

Azt hiszem t. tanító urak, hogy a mondottakban lehető röviden bár, de elég érthetően s kellőképp indokolva fejtettem ki az egyház álláspontját, illetve a vallásos felekezeti iskolák hasznát s jogosultságát, az azokat teljesen világiasítani szándékoló tendenciánkkal szemben.

Szolgáljon az önköknek irányadól s ösztönzésül arra, miszerint az egyház eme elvének s felfogásának saját hatás- s hivatáskörükben lehetőleg érvényt s elismerést szerezni iparkodjanak.

Nagy s nehéz küzdelmeknek nézünk elébe mi katolikusok a tan- s nevelésügy terén is, s e küzdelmekben jelentékeny szerep vár Magyarországon 11 ezer katolikus néptanítóira, köztük tehát önkökre is kedves tanító urak, és én hiszem, hogy az egyház, mint szellemi édes anyjuk, nem fog önkökben esalatközni, és azért már mai nagy gyűlésük alkalmából is nyílt s határozott kifejezést fognak adni annak, hogy ragaszkodnak a hitvallásos iskolához, tiltakoznak minden elszakítási kísérlet ellen, és hogy mindig s minden körülmények közt kath. tanítók akarnak maradni.

Szükség is van valóban ily nyilatkozatra, mivel, mint tudják, ép e napokban mondotta ki követelménykép a protestantizmus székvárosában az országos néptanítók 250, jobbra állami tanítókból álló gyűlésének többsége, az összes népiskolák s tanítóképzők államosítását, kimondotta Szt. István első apostol királyunk ünnepe, a ki legelsőnek adta meg a katolikus egyháznak a tanítás szabadságát, kimondotta a felekezeti iskolák jogosultságát elismerő kultuszminiszteri nyilatkozatnak daczára is, kimondotta az egész ország tanítóóságának nagyobb felét kitevő katolikus tanítók nem járulhatnak, ha mint ilyenek az egyháznak hű fiai s a katolikus tanügynek buzgó hívei akarnak maradni.

Reánk katolikusokra nézve kell, hogy irányadó legyen a budapesti kath. nagy gyűlés által elfogadott határozati javaslat, mely így szól: „Mai létező katolikusok népiskoláinkat fenn kell tartanunk, s mindenütt, a hol kath. népiskola felállítását a katolikusok száma megengedi, ilyenek létesítésére kell törekednünk.”

Es most, mielőtt még átadnám a szót világi elnöktársamnak, megköszönve szíves figyelmüket, fogadják teljes elismerésem nyilvánítását eddig tanúsított buzgó keresztény hazafias szellemtől vezérelt működésükért, melyért áldja meg önököt. Az, a ki egyedül képes igazán megjutalmazni a lelkes s buzgó tanító fáradaimait.

Hirek és vegyesek.

A Kossuth-asztaltársaság folyó hó 19-én este, elhunyt nagy hazánkfiának születése napján tartotta meg rendes évi közgyűlését, mely alkalommal a társulat tagjai közül mintegy huszonötven jelentek meg a Három Róza éttermében, melynek falait ezuttal Kossuth Lajosnak művészi kivitelű arcképei díszítették. A közgyűlést Lengyel Samu elnök nyitotta meg, üdvözölvén a társaság ama lelkes tagjait, kik a gyűlésen megjelentek, majd Percz Samu jegyző tett jelentést a lefolyt év alatti működés eredményéről. Az asztaltársaság ez évben is száz koronát osztott ki a helybeli tanintézetek oly szegény sorsú jó tanulóit közt, kik a magyar nyelv és irodalomban s a magyar történelemben legtöbb előhaladást tanúsítottak. E réven a helybeli főgymnasium 40 koronát, a községi elemi tanintézetek 60 koronát kaptak. A társulat pénztárából 50 forint jutott Kossuth L. szobrára, 25 frt pedig szülőházának emléktáblával való megjelölésére. Ezután Málk Vilmos az asztaltársaság gazdája, pénztárosa s egyik legtevékenyebb tagja mutatta be pénztári számadásait, melyeket a közgyűlés az utolsó filéig a legnagyobb rendben talált. Végre felolvastattak a kiküldött bizottság által készített ház- és alapszabályok, melyeket a közgyűlés esekély módosítással elfogadott. Hosszabb eszmecserére adott alkalmat azon indítvány, hogy a társaság gyűjtőn alapot Kossuthnak terracotta mell-szobrára, mely

a helybeli Széchenyi-kert fürdő előtti terén volna felállítandó; voltak az indítványnak pártolói, kik abból az elvből indultak ki, hogy egy ekként tervezett szobrocska költségei nem rugnak többre pár száz forintnál s erre a társulat anyagi ereje elégséges, mi által kettős célt lehetne elérni: egy felől nyilvánvaló volna a társaság léteztetése (melynek még ma is sok közönnnyel kell küzdenie), másfelől némileg a városkert szépítéséhez is hozzájárulna. De a többség úgy gondolkodott, hogy e nem épen rokonszeny nélküli indítvány felett kellő megfontolás után a következő közgyűlésen fog határozni. Végül elhatározta a közgyűlés, hogy a helybeli tanintézeteknek az idén is kiszolgáltatja a száz koronát, a mennyiben e ezétra a múlt évi pénztári maradványból már is 133 korona és 34 fillér áll rendelkezésre. A közgyűlés hivatalos része az asztaltársaság újraalakításával ért véget: a jelenlevők mindnyájan lefizették az egy évi tagsági díjat. Az újjaszervezkedés után Málík Vilmos mondott szépen átgondolt s önzetlen hazafias érzéssel áthatott beszédet, melyben az asztaltársaság tagjait összetartásra s a kitzűzött nemes ezél iránt való lelkesedésre buzdította, dr. Veres Samu pedig a társaság elnökét és gazdáját — Lengyel Samut és Málík Vilmost köszöntötte fel, mint a kik nemcsak a siker érdekében fáradoznak legtöbbit, hanem a társulat tagjai között az összekötő kapcsolatot képezik.

Fényes esküvő volt folyó hó 24-én a rimaszombati róm. kath. templomban, melynek összes padsorait a legelőkelőbb közönség foglalta el; ott láttuk Rimaszombatot egész bájos hölgyvilágát. *Dr. Löcherer Tamás* kórházi igazgató főorvos és *Mariton Anna* urhölgy esküdtek egymásnak örök hűséget. Az ifju párhoz *Mészáros Bálint* plébános gyönyörű beszédet intézett, mely az egész nagy közönségre mély hatást tett. Esküvő után szűk családi körben fényes lakoma volt az ifju pár tiszteletére Lukács Géza megyei főjegyző házában.

Kitüntető választás. Örömmel értesülünk, hogy Glaufl Pál esperes, rimaszombati ág. ev. lelkész a folyó hó 20-án Kassán tartott egyházkerületi közgyűlésen a füzai ág. ev. egyházkerület főjegyzőjévé választották meg. A választásban nyilvánuló kitüntetés oly fértúnt ért, ki óriási munkaerejével, szép képzettségével és önzetlen buzgalommal egyháznak valóságos díszjele közé emelkedett. Új tisztségéig eddig *Farbaky József*, Nyiregyháza ékesszavú papja töltötte be, ki most az egyházkerületi főjegyzői állástól azért válik meg, mert az ág. ev. egyház egyetemének főjegyzőjévé választották.

Kitüntetés. *Dr. Lederer* Alfréd es. és kir. ezredorvos, a helybeli tízezered jeles orvos-főnöke, ki egy évi itt tartózkodása alatt megnyerő modora, magas műveltsége és tudományos képzettsége révén nemcsak a katonaság, hanem a polgári osztály és orvosi kar körében is általános kedveltségnek és rokonszenynek örvendett, a hadgyógyintézet rendelve folytán magasabb kiképzés céljából egy évi tartama (1894—95.) a *prágai orvosegyetemre* vezényeltetett, s f. hó 27-én elhagyja városunkat. A kitüntetés — melyben a 6. hadtestben kivüle csupán egy ezredorvos részesült — valóban érdemes egyént ért, s míg egy részt örvendünk a felett, hogy lapunk kedves barátját melegen üdvözölhetjük, másrészt őszintén sajnáljuk, hogy a társaság e minden tekintetben derék és rokonszeny tagját egy évig nélkülözni kell. Állandó szerenese kísérje útjában.

A gömörmegei orvos-gyógyszerész egyesület f. hó 24-én Tornallyán tartotta *dr. Török János* elnöklété alatt gyűlést, melyen Rimaszombattól csupán *Kishonthy József* gyógyszerész (pénztárnok) jelent meg. Résztvettek azonban többen a vidéki orvosai és gyógyszerészei közül, kik megannyian igazi elragadtatással beszélnek a derék tornallyai kartársak szíves látásáról és figyelmes gondosságáról, melylyel vendégeik ott tartózkodását valóban kellemessé tették. — A gyűlést a kaszinóban tartották meg és előadást tartottak: *dr. Ursinyi* putnoki orvos a difteritistről, *dr. Fábry* Árpád bányászorvos pedig a tüdőlobokról. Az előadások nyomán természetesen élénk és érdekes eszmecsere fejlődött ki, melyben a jelen voltak közül többen résztvettek. A tavaszi gyűlés helyéül *Rozsnyó*, a jövő őszi gyűlés helyéül Csetnek állapították meg. A gyűlést kedélyes banquet fejezte be, melyen egymást érték a lelkes tisztelek. Ezek jó része természetesen a vendéglátó tornallyaiakat illette.

Katonáink ugyancsak izzadtak Balassa-Gyarmat környékén a nagy gyakorlatok alatt, s alaposan rászolgáltak az elismerésre melyet kitűnő magatartásuk által legfelsőbb helyen kivívtak maguknak. A gyakorlat első napján, mikor egy magaslaton a 17. tízezered egy kitűnő pozíciót foglalt el, s mellettük a domb lejtős oldalán a losonezi 25-ösök helyezkedtek el, odalovagolt a király s elsősorban *Pacor* ezredes jelentését végighallgatva, elismerését fejezte ki az ezred jó állapota fölött, majd tízezeredünkhöz érkezve *Rosenauer József* ezredparancsnok jelentésének figyelmes meghallgatása után látható örömmel, dicséreléggel emelte ki ő Felsege az ezred kitűnő magatartását. A gyakorlat utolsó napján ismét megtekintette az ezredet és az útegek szépen sikerült, szabatos felvonulását különösen megdicsérte, a legénység felé fordult, s magyarul, messzehallható hangon szölt: „Nagyon jó volt; igen jól néztek ki, fiúk!” Képzeltető és természetes, hogy a királyi elismerő szavak jól eső örömmel töltötték el nem csupán a legénység kiképzésén annyit fáradozó derék tisztikart, hanem az ezred jeles parancsnokát: *Rosenauer József* ezredest is. 21-én volt a lefűzés és 22-én délelőn óriási fáradtságok után kimerülve megérkezett eszenben tízezeredünk — helybeli állomására. A gyalogságot külön vonatok szállították haza, a többi tízezeredek és a szerkesztés szombat, vasárnap és hétfőn érkeztek városunkba, előbbieket egy napi pihenőt tartva vonultak tovább.

Akadékoskodás. A „R. H.”-nak egy rövid híre vonatkozólag, melyben főgymnáziumunkat illetőleg téves információk alapuló híreket közölt, lapunk múlt heti számában néhány helyreigazító sort közöltünk. Ez a „R. H.” nem tetszett s „akadékoskodás” czim alatt egy nagyon is barátságatlan hangú feleletben utasítja vissza helyre-

igazító sorainkat. Ugy látszik, a „R. H.” is ama virág-házi növények közé tartozik, melyeknek gyenge szervezete még a szellő is orkászzerű hatással van. Akkor sem volt igaza, mikor főgymnáziumunkról közölt megbizhatlan tudósítást, most sincs, mikor érzékenykedik. — Különben az sem volt valami nagyon fontos dolog, erre sem érdemes több szót vesztegetni.

Alapítvány. A nagy reményekre jogosító korán elhunyt *Dr. Kalocsay Béla* a helybeli kath. olvasóegyletnek 600 koronát adományozott. — Az egyesület ezen, igaz vallásos érzelütről és nemes szívvel tanuskodó adományt az elhunyt emlékének állandó megörökítése mellett akként vélte meghálálni, hogy az egyesület ig. választmánya az elhunytnak szüleinél folyó évi szept. 23-án tisztelettel. Nekik köszönyvén meg az elhunyt az egyesület iránt tanusított eme figyelmét.

Önképző-kör. A helybeli főgymnáziumban 1860. év óta fennálló önképző-kör ez idén is megalakult. Tisztújító ülése *dr. Veres Samu* tanár elnöklété alatt folyó hó 13-án tartották meg, hol tisztviselőkké választották: *Korsós Zoltán* ifjusági elnök, *Wiesinger Frigyes* titkár, *Sramko Loránt* főjegyző, *Karner Árpád* pénztárnok, *Groó Béla* ellenőr és *Sárkány József* aljegyző. Olvasóköri ellenőr és könyvtárnok *Ivanka Milán*. Az első nyilvános ülés az aradi vértanuk emlékünnepe októ. 6-án lesz, az előkészületek már nagyban folynak. Az ifjusági elnök alkalmi beszéde után két szavaltat lesz. — Különben a részletes programot lapunk jövő számában tesszük közzé.

Gömörmege domboru térképe. Még mielőtt napvilágot látott volna Gömörmege falai nagy térképe, elkészült a megye domboru térképe, a mely tekintve paedagógiai, különösen pedig a közvetlen szemléltetés elvén alapuló módszertani becsét, egyik legértékesebb eszköze a sikeres földrajztanításnak. Sok tekintetben szerenésnek érezheti magát az a kezdő-tanító, kit a sors a szabérezű Gömör kies köz-égekbe vezérel tanítóinak. Nem azért talán, mintha itt Gömörben valami kivételes jó dolga volna a tanítóknak, mert hiszen itt is épen úgy, mint másutt a tanítóknak jelentékeny többségének anyagi existenciája nem valami fényes. — Gyűlöltek azt az istenek, kit tanítóvá tettek. Ezen régi igazság, melynek fájtó érzete a „fin de siècle” népnevelőiben is élénk visszhangra talál, még most is a legjobban jellemzi a néptanító sanyaru anyagi helyzetét. — S attól tartunk, hogy a népoktatásügy rendkívüli nagy kárára még jó sokáig érvényben fog maradni e szomorú nóta a régi gyűlölet-égről. — Igaz ugyan, hogy nálunk ezen itt vázolt mostoha helyzet egy kedvező körülmény folytán sokkal elviselhetőbb, mint másutt. Megyei tanügyünk élén ugyanis olyfértú áll, ki hivatása iránt meglelkesedéssel eltele igaz barátja a néptanítóknak. Bajaikban és szükségökben a legnagyobb jóakarattal iparkodik segítségökre lenni. Sűrűn érintkezik a tanítókkal, felismeri egyesekben a tehetséget s töle telhetőleg igyekszik bennök az ambíciót a továbbképzésre felébrszteni. *Petz József* volt perjesi, később kuntaplocazi, jelenleg apostagi (Pestmege) ág. ev. tanító szintén itt nyerte az impulzust a nagy munka kiviteléhez, s hogy közel két évi kitzűtő munkásságának ily kiváló eredménye lett, azt első sorban a fenti kedvező körülménynek köszönheti. E kitérés után azonban térjünk át e jeles munka rövid ismertetésére. Itt mindekelőt megjegyezzük, hogy e nagyszerűen sikerült domboru térkép a megyei kir. tanfelügyelőség irodájában a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető. Általános elismert tény, hogy a földrajz tanítása főleg a tanítás első fokán csak úgy vezethet sikerre, ha növendékeink a földrajzi alapfogalmak tisztá birtokába s közvetlen szemléltetés útján jutnak. Ebből önként következik, hogy csakis azon térképek felelnek meg az elemi földrajz-tanítás tanmenetének, mely a föld felületének természetalkotta emelkedéseit, völgyeit, síkságait természetüben ábrázolják. Ilyen hű utánzat a *Petz József* tanító által készített domboru térkép is. A legkisebb emelkedés, mélyedés vagy hajlás is könnyen felalálható e térképen. A térkép méretei teljesen megfelelők. Szélessége és hossza a kerettel együtt körülbelül 75—75 centiméter. A színezés is igen sikerültnek mondható. A vízparti lapályok zöldre, halmozatok egészen világos barnára, nagyobb emelkedéseit barnára, míg az 1500 méternyi magasságot meghaladó hegyek sötét-barnára vannak festve. A térkép pontosságára nézve pedig egyetlen a maga nemében. A legjelentéktelenebb vízerecske s a legkisebb elhajlás vagy mélyedés felalálható rajta. — Tartósságára nézve is vetekedik az eddig megjelent ily fajta térképek-el. Anyaga ugyanis gipsz-öntvény, mely közé, hogy szilárdabb legyen, ritka szövetű kelmét alkalmaz a szerző. Ara ezen nagyértékű térképnek ezidő szerint még nincs meghatározva. A legközelebb e célból egy bizottság fog összeülni, mely a térkép használhatóságának megfelelő árát fogja megállapítani. Ezen hízagot pótló sikerült térképnek iskoláink részére leendő beszerzését már ezuttal is igen melegen ajánljuk az iskolazékek figyelmébe. E nagybecsű munka valóban nagy nyereség azon iskolákra nézve, hol, mint a földrajz-tanítás megbecsülhetetlen eszköze befogadásra talál. S ha végül figyelembe vesszük, hogy ilyenmő megyei térkép még alig van egy-kettőnél több az országban annál inkább kell oda hatnunk, hogy ezen térkép még a legszegényebb falusi iskola falai között jól gondozott otthonra találjon. *Petz József* tanító pedig e nagy feltűnést keltő munka befejezéseért addig is, míg sikeres munkásságának illő jutalmát veszi, fogadja elismerésünk meleg kifejezését.

Öngyilkos cseled. *Schwarz Mária* 23 éves cselédleány, ki *Ugrik Mihály* mérnöknel szolgált, f. hó 19-én — állítólag szerelmi csalódás miatt — gyufaoldatott ivott egy nagy mennyiségben, hogy mire észrevették s a kórházba szállítás végett hordágyra fektették, kiszenvedett. A bonyolítás megejtése után nagy részvét mellett temették el a kózkórház halottas házában.

A putnoki hangverseny anyagi eredményének elszámolására vonatkozólag vettük a következő értesítést: „Putnokon folyó hó 16-án a rimaszombati dalárda zivies közreműködésével megtartott hangverseny tiszta jövedelme 9 ft 60 kr., felűfizetésekből 5 ft 50 kr., összesen 15 ft 10 kr., mely összeg a gömörmegei közművelődési egyesület elnökségének utalványban megküldetett. — Felűfizettek: *Hönsch Ede* banyaigazgató 2 ft, *Dr. Groszmann Nándor* 2 ft, *Friedné urnó* 1 ft, *Dr. Schwarz Armin* 50 kr. — Kitzűtő tisztelettel: *Putnok*, 1894. szeptember 19. *Fekete Nándor*.

„Nevető Rigmusok” ezimű humoros verseket tartalmazó könyvecskét lapunk olvasói kedvezményes áron 30 kr-ért, postai küldéssel együtt megszerezhetik szerző czimén: *Maróthi János* Budapest, VIII. Mária-utca 9. Gyűjtők 3—4 példány után tiszteletpéldányt kapnak.

Ujságolvasóknak! Az őszi és téli saison beálltával minden magyar család előfizet valamelyik fővárosi napilapra, hogy szabad idejét hasznos és tanulságos szórakozással tölthesse el. Azonban a lap, megválasztása vajmi ritkán történik ezé irányosan. — És ez nem is esoda, ha figyelembe vesszük, hogy a fővárosban 21 napilap jelenik meg, melyek közül a legjobbat kiválasztani még a szakembernek is nehezére esik. Azért jó szolgálatot véltünk a nagy közönségnek tenni, midőn az előfizetendő lap óvatos megválasztására figyelmeztetjük. Egy jó lap főkéllékei: Részletes és előtételtől ment tárgyalása az összes napi eseményeknek, alapos tájékozottság minden irányban, feltétlen megbízhatóság, a szabad eszmék és szabadelvű irány egyenes és nyílt támogatása stb. Mint oly lapot, mely mind e kéllékeknek teljesen megfelel, ajánlhatjuk a *Dr. Fenyvessy Ferenc* országgyűl. képviselő főszerkesztése alatt megjelenő „Magyar Ujság” politikai és közgazdasági napilapot, (kiadóhivatala Budapest, IV. Granát-utca 1.) Ez a lap, mely naponként legalább 16 oldalon jelenik meg, a mellett, hogy beltartalmára nézve minden igényeknek megfelel, még rendkívüli kedvezményekben is részesíti előfizetőit. Ugyanis minden előfizető ingyen kap annyi kötet kitűnő regéyut, a hány óra tényleg előfizetett; ingyen kap egy egészen illusztrált havi folyóiratot és minden fél és egész éves előfizető játszik a lap sorsjegyeire, melyeknek évi főnyereményei 7 millió forintot képviselnek. Nem csekely előnye még e lapnak, hogy az elősoroltak daczára a legolesőbb valamennyi fővárosi napilap között, a mennyiben előfizetési ára egy évre 12 ft, félévre 6 ft, negyedévre 3 ft, egy óra 1 ft.

Hivatalos közlemények.

A rimaszombati kir. ügyésszégöl.

Árlejtési hirdetemény.

5604. szám. — A rimaszombati kir. ügyésszég felügyelete alatti központi és a hatóságok területén lévő rozsnói, tornallyai, rimaszécsi és nagyrozcei kir. járásbírósági fogházakban letartóztatott foglyok és rabok rendes élemezésének, valamint a betegek számára orvosi rendelvény alapján kiszolgáltatandó étadagok és élelmi szereknek kizárólag a jövő 1895. évi január hó 1-től terjedő egy évre leendő együttes biztosítása iránt a rimaszombati kir. ügyésszég hivatalos helyiségekben, folyó évi október 9-én délelőt 10 órakor, zárt ajánlati tárgyalással egybekapcsolt nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

Miről vállalkozni kívánók azzal értesítettek, hogy az 50 kros bélyeggel ellátott s az alábbi kéllékeknek megfelelőleg kiállított és felszerelt zárt írásbeli ajánlatok az árlejtés megkezdéséig az alólírott királyi ügyésszégöl nyújtandók be.

Később érkező ajánlatok, valamint az árlejtés befejezte után tett utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli ajánlatokban számokkal és betűkkel kirírva külön ajánlat teendő: 1. a rendes étadagra nézve 56 dgr. kenyérral együtt; 2. a böjti (112 dgr. kenyér) étadagra nézve, végül 3. a betegek részére kiszolgáltatandó étkekre nézve, mely utóbbi ajánlatnál a számvevőségileg megállapított kikiáltási árakhoz viszonyított százalékos leengedés mennyisége tüntetendő ki.

A bánatpénz összege 500 ft, vagy ötszáz forintban állapítatik meg, mely készpénzben, azaz szabályszerint biztosítékul elfogadható, értékpapirokban az ajánlatok melléklendő, a szóbeli árlejtésben részt venni kívánók által pedig az árlejtés megkezdése előtt leteendő, kiemeltevén, hogy még le nem bonvolított más hasonló vállalatoknak letétben lévő biztosítéka, illetőleg az azokra való hivatkozás az előirt bánatpénzt nem pótolja.

A kir. ügyésszég által nem ismert vállalkozók előéletük és vagyoni állapotuk iránt magukat a zárt ajánlatok melléklendő, illetve a szóbeli árlejtésnél bemutatandó hatósági bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

A piaci árak alapján számvevőségileg megállapított kikiáltási ár:

a rendes étadag és 56 dgr. kenyérré nézve 15—50 kr., a böjti (112 dgr. kenyér) adagra nézve 11 kr., a beteg étadagok kikiáltási árairol, valamint a részletes árlejtési feltételekről a kir. ügyésszég irodájában a hivatalos órák alatt értesülés szereshető, s az árlejtési feltételek ösmerete, valamint az, hogy ajánlattevő magát azoknak aláveti, az írásbeli ajánlatokban kifejezetten megemlítendő.

Rimaszombat, 1894. szeptember 27-én.

Dr. Hányi, kir. ügyész.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: **LÖRINCZY GYÖRGY**.

Magán-hirdetések.

Égész selyem mintázott Fouárdokat (míntegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, kockás, csikos, virágos, damaszt minőségben (míntegy 240-féle dispositió és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít **postabér és vámentesen a privát megrendelők lakására HENNEBERG G.** (csász. és kir. udv. szállító selyemgyára ZÜRICHBEN). Minták postafordul-tával küldetnek. Svájczba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Hirdetemény.

A jánosi-utcazi 38. számú háznak **emeleti lakosztálya** s a házhoz tartozó kert 1894. évi november 1-től **bérbeadó**, — ugyanott egy jó karban levő **zongora**, egy **garnitúra butor** s egyéb szobai felszerelések szabad kézből eladók.

Szerényi János.

BIZTOSÍTÁS.

Egy elsőrangú életbiztosító intézet tevékeny képviselőket

keres, kiknek jelentékeny és tartós kereset biztosítva volna.

Állandó ügynökségek átvételére hajlandó cégek kéretnek ajánlataikat a kellő referenciákkal ellátva

„Biztosítás”

jelige alatt beküldeni

ECKSTEIN BERNÁT

hirdetési irodájába Budapesten.

2-2

MAGYARORSZÁG.

Teljesen független politikai napilap.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **HOLLÓ LAJOS** dr., orsz. képvis.

REGGEL az ország leglátványosabb és részeiben is már az olvasó kezeiben van.

A **Magyarország** politikai, közgazdasági és társadalmi tudósításaival az összes lapokat megelőzi

A **Magyarországhól** a közönség már kora reggel olvashatja az országgyűlés tárgyalásait kimerítő alakban, az aznapi összes kül- és belföldi eseményeket, kimerítő tőzsdei tudósításokat stb. stb

A **Magyarország** eddig is tanujelét adta, hogy férfias bátorsággal küzd az ország függetlenségéért és önállóságáért és szembe száll minden korrupcióval és közéletünket minden visszaéléstől megtisztítani törekszik.

A **Magyarország** független minden hatalomtól, minden magánérdektől, senkinek alárendelve nincs, s így álláspontját nyíltan és egyenesen mondhatja ki bárkivel szemben.

A **Magyarország** ezen törekvéseiben a közönség részéről már eddig is nagy támogatásban részesül, s így mint a nyilvánosság és a közérdek organuma folytonosan fejlődve és megerősödve áll jövőben is a közönség szolgálatára.

A „Magyarország” előfizetési ára:

Egész évre . . . 14 frt — kr. ● Negyedévre . . . 3 frt 50 kr.

Félévre . . . 7 frt — kr. ● Egy hónapra . . . 1 frt 20 kr.

Szerkesztőség: VIII. ker. **Füg. Sándor-utca 2. sz.**

Kiadóhivatal: IV. kerület, **Rostély-utca 2. szám.**

Legbiztosabb óvszer a kolera, hagymáz és egyéb fertőző betegségek ellen

Tökéletes fertőtlenítés!

Teljesen szagtalan!

Önműködő tözegszűrő-closettek.

Belföldi és külföldi szabadalmak!

Szobai arnyékszék mindenféle tetszetős alakban. Arnyékszék-berendezések, kórházak, aktanyák, iskolák, iparvállalatok, szállodák stb. részére.

Fertőtlenítő és szagtalanító tözegpor. Tözegalom! Mindenemű tözeggyártmány nagy raktára.

Különlegesség: emberi és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási és elfuvarozási vállalat szervezése. Mütrágyagyártás. Az orsz. közegészségügyi tanács által többszörösen ajánlva! Részletes tervekkel, költségvetésekkel és eredeti bizonyítványokkal szívesen szolgál az igazgatóság.

Magyar tözeg- és mütrágya-ipar r.-társ.

Igazgatóság: BUDAPEST, IV. Városház-ter 9. (Harris-bazár).

Árverési hirdetmény.

A kiskoru **Bónis Irma** és **Elemér** Gömör-megye Csoltó községében fekvő s a csoltói 2. sz. tjkvben felvett tagosított birtoka, a mely a földadó cataster szerint áll: 91 hold 1375 □ öl szántóföld, 44 hold 965 □ öl rét, 3 hold 421 □ öl belsőség, 303 hold 316 □ öl erdő és legelőből (= 442 hold 1477 □ öl, holdját 1600 □ ölével számítva) Gömör-Kishontmegye árvaszékének 8229/1894. sz. a. kelt végzésében nyert utasításhoz képest, nyilvános árverésen és Kubinyi Géza országos képviselő ur által felajánlott 40000 frt vételár, mint kiáltási ár alapul vétele mellett, eladatni rendeltetvén, e nyilvános árverés határidejeül **1894. év október hó 25. napjának d. e. 10 óráját, helyéül pedig Csoltó község házát** ezennel kitzüöl és a venni szándékozókat tisztelettel meghívom.

Az árverés főbb feltételei:

1. Kikiáltási ár 40000 frt, a melyen alól a birtok eladatni nem fog.
2. Árverelő tartozik az árverés megkezdése előtt és az én kezémhez a kikiáltási ár 10%-át tehát 4000 frtot vagy készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban és bántpénz képen letenni. A legtöbbet ígérő bántpénze vissza fog tartatni és a vételár utolsó részletébe beszámíttatni, a többi árverelő bántpénze pedig az árverés után azonnal vissza fog adatni.
3. A szántóföld és rét birtok több csoltói földésznel évi 1500 frt bérösszegért 1899. december 31-ig, az erdőnek juhok általi legeltetési joga pedig évi 200 frt bérösszegért Hegyessy Sándor urnái 1896. december 31-ig

haszonbérben lévén, e haszonbéri ügyleteket vevő a bér-lökkel önmaga tartozik rendezni.

4. A csoltói róm. kath. plébános és tanító részére évenként 7 $\frac{1}{2}$ vessző = 15 mérer tűzifa lévén kiszolgáltatandó, ennek ellenértéke fejében — miután az erdőben jelenleg fa nem vágható — és 1896. december 31-ig érvényes terjedelemmel az ugynevezett kastély-kert és pineze használata adatatt át a jelenlegi plébános urnak, vevő e szerződést respectálni és a fa kiadási szolgalmat a jövőre is átvállalni köteles.

5. A birtokon lévő terhek a vételárból fognak kifizettatni és a birtok ily módon fog terhermentesítettetni.

6. Vevő köteles a leütött vételár egy harmadát, — még pedig kamat nélkül — a folyó év végeig, második harmadát 5%-os kamattal 1895. június végéig, az utolsó

harmadot ugyanevak 5%-os kamattal 1896. év június végéig kifizetni, megjegyeztetvén, hogy a vételár hátralék kamatai félévenként előre kifizetendők.

7. Vevő a használatba a jövő 1895. év január 1-én lép, a mikor a birtok hasznai és terhei őt illetik.

8. Míg a vételár $\frac{2}{3}$ -ada kifizetve nincsen, a birtok vevőre át nem iratik, az utolsó $\frac{1}{3}$ -ad vételár hátralék pedig 5%-os kamataival a telekkönyvi átíratás alkalmával és első helyen biztosíttatik telekkönyvileg a kiskoruk javára.

9. A szerződés és telekkönyvi átírástól felmerült összes bélyegköltségek és egyéb kiadások, ugyszintén a fizetési nyugta és törlési engedély bélyegei, valamint a vételi százalék is vevőt terheli

Kelt Rimaszombtatban, 1894. szeptember 25.

Marton János. h. tiszti ügyész.

LÖFKOVICS LIPÓT

áruháza

RIMASZOMBAT.

Ajánlja meglepő nagy raktárát

— öszi és téli czikkeiben. —

Különösen

nagy választék

női-, leány- és gyermek-

— felöltőkben. —

Meglepő olcsó árak mindennemű czipőkben, kalapokban és fehéreneműekben.

Cserző kéreg eladási hirdetmény.

A csetneki közbirtokosság tulajdonához tartozó, az 1895. év folyamán vágatás alá kerülő mintegy 40 kataszteri hold területű tölgy sarj-erdőben eszközrendő kéreg-hántás, folyó évi október hó 25-én délelőtti 10 órakor Csetneken a község házában tartandó nyilvános versenytárgyalás alkalmával a legtöbbet ígérőnek elfog adatni.

Bántpénzül 800 forint állapított meg.

Írásbeli zárt ajánlatok — a bántpénzzel ellátva — a szóbeli árverés megkezdése előtt benyújthatók.

Az árverési egyéb feltételek alólirotnál betekinhetők.

Csetnek, 1894. szeptember hó 23.

KIRINY AURÉL,
igazgató.

1—2

Felhívás előfizetésre!

a „PESTI NAPLÓ”

naponta kétszer megjelenő politikai napilapra

~ A „Pesti Napló” a legértelmesebb és legszebben kiállított napilap s emellett a legolcsóbb is. ~

Folyó évi október elsejétől kezdve a reggeli és esti lappal együtt — egyszerre küldve — évenként 14 forintért fizethetni elő.

A Pesti Napló regénytárczája a legvonzóbb az egész világon, a szerkesztőség magához váltotta őt esztendőre

ALPHONSE DAUDET és **GEORGES OHNET** valamennyi megírandó regényeinek kizárólagos fordítási jogát. Így novemberben kezd meg a közlését **Georges Ohnet** legújabb regényének, melynek czíme:

○○○ RÉGI HARAG. ○○○

Oktoberben közli **André Theurier** legújabb regényét, melyen a nagy francia elbeszélő most dolgozik, és mely a **nizzai kozmopolita társaság** foglalkozik. Január folyamán közli **Alphonse Daudet**-nak épp most készülő regényét, melynek tárgyát a világhírű költő a saját ifjúságából merítette. A Pesti Napló tárczarovatának rendes dolgozó társai lettek:

Camille Flammarion,
François Coppée,
Jules Lemaitre,
Francisque Sarcey,
Armand Sylvestre,

Anatole France,
Emile Zola,
Catulle Mendès,
Marcel Prévost,
Paul Bourget

urakat, a francia irodalom nagynevű jeleseit s ezenfelül a jövőre is felkeresik a Pesti Napló tárczarovatát kitzüöl dolgozataikkal a magyar irodalom legkivalóbb elbeszélőit.

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

oly fényes meglepetés lesz, a minőt a világ semmiféle lapja sem nyújt olvasóinak. Csak annyit jelzünk előre, hogy az irodalmi és művészeti remekek egész kienes háza fog karácsonyra a Pesti Napló előfizetőinek asztalára kerülni.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve a vidékre:

Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Naponként kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön a házhöz vagy postán küldve Budapesten vagy vidéken:

Egész évre 18 frt — kr.
Fél évre 9 frt — kr.
Negyed évre 4 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 60 kr.

A „Pesti Napló” kiadóhivatala.

Budapest, Ferenciek-tere, Bazárépület.